

23 Φεβρουαρίου 2014

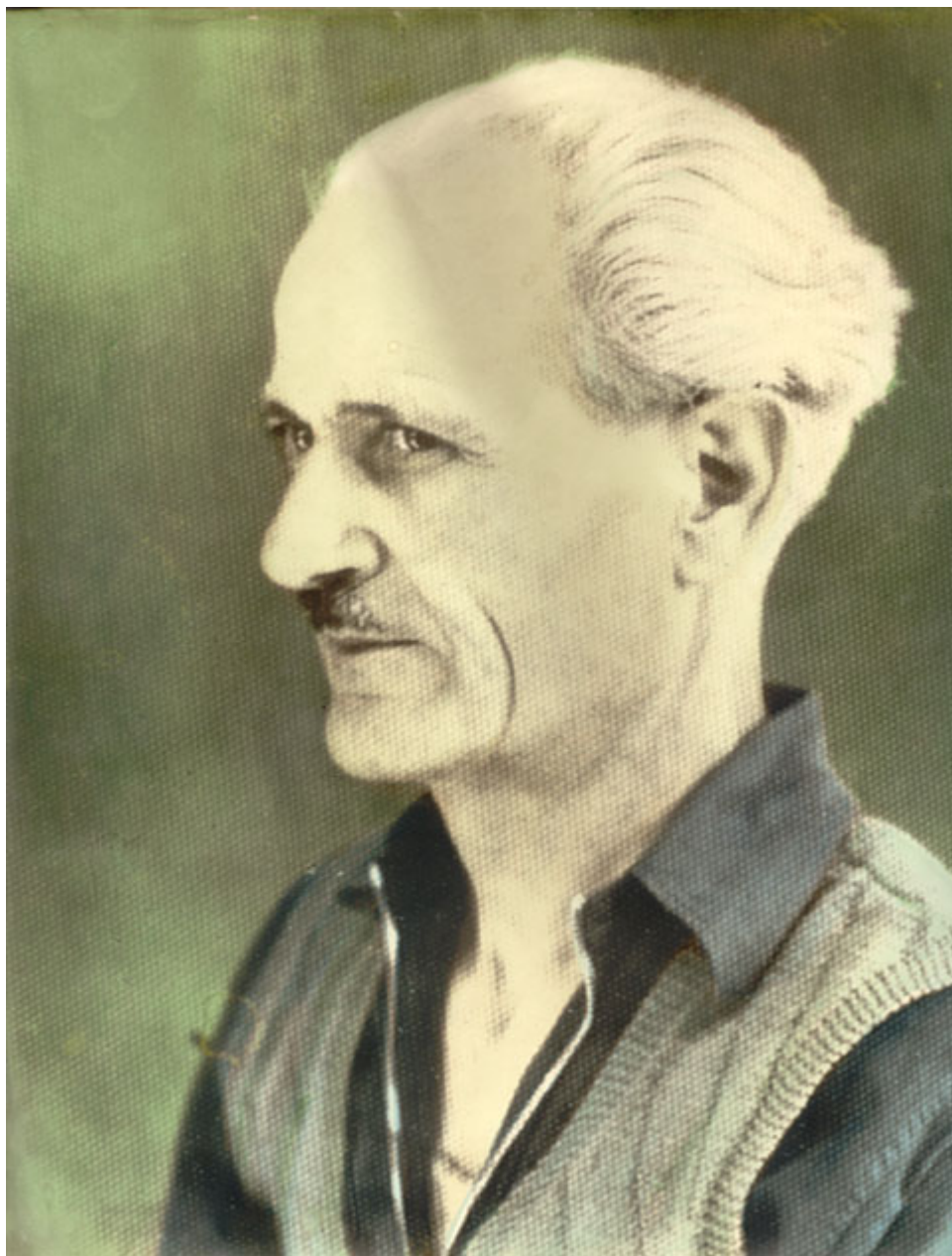
Ο λαϊκός ζωγράφος Νικόλαος Καστρέτσιος

[/ Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

«...θυμάμαι μια ψηλόλιγνη φιγούρα, αέρινη, αθόρυβη, σαν να γλιστρούσε πάνω στο δρόμο. Απάνω τ πάντα ελαφριά ρούχα και πάντα στο κεφάλι τον φορούσε ένα μπερέ από πράσινο ύφασμα...». Μ' αυτές λίγες λέξεις, ο *Γιώργος Γαβρίλης*, ζωγράφος σήμερα, περιγράφει το Νικόλαο Καστρέτσιο, τότε, που παιδί ακόμα, μπαινόβγαινε στο τσαγκάρικο, που έκρυβε χιλιάδες μυστικά στα παιδιάστικα μάτια του.

Σήμερα, μισό αιώνα μετά, ξεφυλλίζοντας τα δύο χειρόγραφα «Ημερολόγια» και παρατηρώντας τα εννιά (9) διασωθέντα εικαστικά έργα του Νικολάου Καστρέτσιου, που επί τόσα χρόνια ο γιος του Αναστάσιος Καστρέτσιος διαφύλαττε ως ανεκτίμητα κειμήλια, διαπιστώνουμε πως στον Πολύγυρο μεγάλωσε ένας λαϊκός ζωγράφος, που δυστυχώς, τον ανακαλύψαμε κάπως αργά: 35 μόνο χρόνια από το θάνατό του! Πάλι καλά!

Ο Νικόλαος Καστρέτσιος, ή Ντρουγούτης και Καραφωτιάς, κάποτε έτσι υπέγραφε σε κάποιες από τις ζωγραφιές του, γεννήθηκε στον Πολύγυρο το 1897. Ήταν γιος του μυλωθρού (μυλωνά) Δημητρίου Α. Καστρέτσιου ή Ντρουγούτη και της Αναστασίας Ν. Κορέντη. Μεγάλωσε στον Πολύγυρο, όπου έβγαλε - Δημοτικό και τις δύο πρώτες τάξεις του Γυμνασίου, αλλά οι ανάγκες της οκταμελούς⁵

οικογένειας, που δεν ήταν και λίγες εκείνα τα χρόνια, τον οδήγησαν από την ηλικία των 15 χρόνων στην τέχνη του υποδηματοποιού, στην τσαγκαρωσύνη, όπως έλεγε ο ίδιος. Ωστόσο, από την ηλικία αυτή, φανέρωνε την καλλιτέχνη του ευαισθησία και την αγάπη του προς τη ζωγραφική.

Κατά τη διάρκεια των παιδικών του χρόνων, έζησε την ηρωική εποχή του Μακεδονικού Αγώνα, την αξέχαστη χρονιά της Απελευθέρωσης και τα τραγικά γεγονότα του Πολυγύρου, την εποχή της «Εθνικής άμυνας», που είχαν ως αποκορύφωμα την «εκτέλεση των τεσσάρων» στον Άι-Βλάση και τον απαγχονισμό το Σανάπαλου στο «Πλατάνι του Κουρού».

Στη συνέχεια, έφυγε για πρώτη φορά από τον Πολύγυρο χάριν της πατρίδος. Ως στρατιώτης... »Καραφωτιάς» έζησε την οδυνηρή εμπειρία του Α' Παγκοσμίου πολέμου, αμέσως μετά την ηρωική Μικρασιατική εκστρατεία και την ταπεινωτική οπισθοχώρηση από τις αλύτρωτες πατρίδες, τον Αύγουστο του '22.

Στον Πολύγυρο επέστρεψε μετά το τέλος των πολέμων, εγκαταστάθηκε στο πατρικό του σπίτι στο «Κότσαλα» και το 1931 παντρεύτηκε τη Μαρία Στιβαχτάρη, με την οποία απέκτησαν 6 παιδιά. Στο σπίτι αυτό, αποτελούμενο από δύο μόνο δωμάτια, πέρασε τον υπόλοιπο βίο του ο Νικόλαος Καστρέτσιος. Στο ένα δωμάτιο εγκατέστησε την οικογένειά του και στο άλλο το τσαγκάρικο, που ήταν συγχρόνως για τον ίδιο χώρος έμπνευσης και δημιουργίας.

Το δεύτερο αυτό δωμάτιο, αριστερά της εισόδου του σπιτιού, ήταν κάτι μεταξύ τσαγκαράδικου γκαλερί εικαστικού καλλιτέχνη». Πάνω στον πάγκο, ατάκτως ερριμένα, ήταν το κατσαμπρόκι, το τσαγκοροσούγλι, η αλευρόκολλα, το δίσποντο, το λαμπούγιο, η μακινέτα, οι ξυλόπροκες, η φαλτσέτα, τα βελόνια η ράσπα το σφυρί για το πιστάρισμα, η τανάλια μονταρίσματος κ.λ.π., χαμηλά στον τοίχο και στο πάτωμα τα κανάτια (ολόκληρο δέρμα αγελάδος), τα βάρδουλα, τα φάλτσα, τα φόρτια, οι πομπέδες, το κατόχι, το πιξάρι και αμέτρητα παπούτσια όλων των κοινωνικών τάξεων του Πολυγύρου και των πέριξ χωρίων: από γρουνουτσάρουχα και γαλότσες μέχρι σκαρπίνια μυτερά και τακουνάκια λεπτεπίλεπτα, τελευταία λέξη τη μόδας.

Πίσω από τον πάγκο καθόταν σκυμμένος ο μπάρμπα-Νικόλας με σταυρωμένα τα πόδια, το σφυρί στο χέρι και το τσιγάρο στο στόμα, ήρεμος και υπομονετικός, να πιστάρει, να ράβει, να μοντάρει, να θυμάται, να παρατηρεί και να αστειεύεται με τους πελάτες και τις πελάτισσες ιδιαίτερα, με κείνο το χαρακτηριστικό

διφορούμενο χιούμορ που τον διέκρινε.

Μια νεαρή τότε πελάτισσα, η Μαρία Μπουλάκη, θυμάται από τις πολλές επισκέψεις της στο σπίτι μπαρμπα-Νικόλα: «...Η ωραία φιγούρα τον ξεχώριζε μέσα σε στίβα από παλιοπάπουτσα που τον περιτριγύριζαν. Είχε τους τοίχους, διακοσμημένους με ζωγραφιές και στίχους ποιητικούς που μου άρεσε να τους αποστηθίζω. Θυμάμαι ακόμα αυτό που έγραφε:

Σαράντα χρόνια τώρα ζω εν όλω ο καημένος,

τα τριάκοντα σαν άνθρωπος και τ' άλλα παντρεμένος.

και το άλλο,

Ο βερεσές απέθανε και θάψαν το δευτέρι

Και διαθήκη άφησε, «με τον παρά στο χέρι».

Εκεί μέσα, ο μπάρμπα-Νικόλας εργαζόταν μέχρι το τέλος σχεδόν της ζωής του

καθημερινά, απ πρωί μέχρι το βράδυ, εκτός από τις Κυριακές και τις αργίες. Ευγενής κι ευχάριστος τύπος, ευαίσθητος, ευφυής και καλλιεργημένος, λάτρης του Πολυγύρου αλλά και της γυναικείας ομορφιάς, θα παρατηρεί και καταγράφει καθημερινά όσα συνέβαιναν γύρω του κι όσα επανέφερε η μνήμη του από το «ένδοξο παρελθόν». Θα κρατάει πρόχειρες σημειώσεις, θα σκαρώνει σχέδια και τις Κυριακές -ημέρα προσευχής και ο παύσης- με τα χρώματα της δουλειάς του, ή βαφές δικής του κατασκευής, θα γράφει με σπάνια καλλιγραφία και θα ζωγραφίζει στο Ημερολόγιό του: τοπία, προσωπογραφίες σημαντικών ανθρώπων της εποχής, αλλά και χαρακτηριστικών τύπων του Πολυγύρου, ήρωες του 1821, γελοιογραφίες, ρεπορτάζ εποχής, ενθυμήματα από τη στρατιωτική του ζωή, ευτράπελες και πιπεράτες διηγήσεις, αφιερώματα σε φίλους, συμβάντα Πολυγύρου που έζησε ως «αυτόπτης μάρτυς» και άλλες, που άκουγε από τους παλαιότερους.

Ο Νικόλαος Καστρέσιος, ήταν τελικά μια φιγούρα τραγική, που γεννήθηκε σε λάθος τόπο και λάθος εποχή. Ουδείς, από τον ευρύτερο περίγυρό του, κατάλαβε τι είδους ποιότητα έκρυβε αυτός ο άνθρωπος. Πέθανε το Σεπτέμβριο του 1971, αφήνοντας μνήμη αγαθή σ' όσους τον γνώρισαν. Από το έργο του-χάρη ο πρόνοια του γιου του, Τάσου Καστρέσιου- διασώθηκε ένα σημαντικό μέρος, το οποίο σήμερα αποτελείται από:

α) το Ημερολόγιο «**Βγαλμένα απ' τη ζωή**» 100 περίπου σελίδων και διαστάσεων 30X20 εκ., που συντάχθηκε τις δεκαετίες '50 & «60. (υπογράφει ως Ν. Καστρέσιος),

β) το »**μικρό ημερολόγιο**», σε μέγεθος σημειωματάριου, της δεκαετίας του '20. (υπογράφει ως Καρτιάς),

γ) «**Γκόλφω και Τάσος**», κολάζ, 90X56 εκ.,

δ) «**ο Μπέης**», έργο με μολύβι σε χοντρό χαρτόνι, του 1936, 57X40 εκ. (ο εικονιζόμενος Γεώργιο ωργάκας, ο επονομαζόμενος Μπέης, εμφανίζεται και στις δύο όψεις του έργου σε διαφορετική ηλικία κι φάνιση),

ε) «**Στο ακρογιάλι**», ζωγραφιά (25X25 εκ.) σε εργόχειρο τοίχου (μπάντα) 60X110 εκ., κεντημένη την Ελευθερία Λιαριγκοβινού (βρίσκεται στο Λαογραφικό Μουσείο Πολυγύρου),

στ) **5 πίνακες** σε χοντρό χαρτόνι, από τους οποίους **4 τοπία** ίδιον περίπου διαστάσεων (26X48),

ζ) «**Χορός στα Κότσαλα επί τουρκοκρατίας**», σε χοντρό χαρτόνι, 38X95 εκ. έργο του 1970 που είναι κ το τελευταίο του. Στο κάτω μέρος του πίνακα υπάρχει

δυσανάγνωστη λεζάντα (ανήκει στο οικογενειακό α χείο του Βλάση Καστρέτσιου).

Σήμερα, το «Ημερολόγιο» και τα υπόλοιπα έργα του Νικολάου Καστρέτσιου αποτελούν ένα μοναδικό δείγμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Είναι η κατάθεση ψυχής ενός ευαίσθητου ανθρώπου, που με χιούμορ και αυτοσαρκασμό «παίζει» με το χρόνο.